

Zakon o zemljiškem katastru s komentarjem in napotki za prakso. Zbirka predpisov s področja geodetske službe št. 1, ČZ Uradni list SRS, Ljubljana, 1975

Zbirka obrazcev DEVO, MOP-Geodetska uprava Republike Slovenije, Ljubljana, 1996

Zemljemerski zakon o deželni izmeri in mejnem katastru iz leta 1968, neuraden prevod Željka Zlobca

Tomaz Kocuvan

Območna geodetska uprava Novo mesto, Novo mesto

Prispelo za objavo: 1998-01-07

Obraz kranjske dežele Henrika Freyerja iz leta 1846

Henrik Karel Freyer, Karte des Herzogthums Krain, M=1:113 500, 4 x 4 listi, zal. A. Mueller. litogr. Graf, 4-barv. litogr., Dunaj 1834 -1836

1

Slika 1: Naravoslovec, farmacevt, preparator in geograf Henrik Karel Freyer (7. julij 1802 – 21. avgust 1866)

Sto let za Florijančičevo karto Kranjske, Ducatus Carnioliae Tabula Chorographica iz leta 1744 smo Slovenci dobili nov, kartografsko in vsebinsko popolnejši zemljevid dežele Kranjske. Leta 1843 je dunajski založnik geografskih in topografskih kart A. Mueller v tedanjem kranjskem časopisju objavil naznanilo, da namerava natisniti geografsko karto Kranjske, ki jo je za tisk pripravil kustos deželnega muzeja Rudolfinuma v Ljubljani, Henrik Karel Freyer. Besedilo naznanila je bilo nemško, v njem pa je Mueller opozarjal, da bodo krajevna imena na zemljevidu natisnjena v slovenskem in nemškem jeziku. Poleg tega je Mueller navedel tudi okvirno topografsko vsebino zemljevida. Razglas o natisu Freyerjevega zemljevida Kranjske je leto kasneje, 1844, objavil tudi ljubljanski založnik F. Kleinmayr v slovenskem jeziku. Obe naznanili sta najavili natis prvih štirih listov Obraza kranjske dežele – kot je zemljevid najprej naslovil avtor Freyer – ter vzpodbujali k prednaročilu zemljevida, saj je

založnik Mueller potreboval vsaj 200 naročil, oziroma odkup, sicer se ne bi podajal v tveganje natisa take lokalne karte. Zemljevid z uradnim naslovom Karte des Herzogthums Krain je v obdobju 1834-1836 izšel v ovitkih s po štirimi listi zemljevida v merilu 1:113 500 v najmodernejši kartografski podobi z dosledno slovenskimi oro-, hidro- in toponimi v tedanji inskripciji. Topografsko je Freyer upošteval le ozemeljsko območje uradne Kranjske, zemljevidu je dodal shemo listov ter shemo cerkvenoupravne razdelitve Kranjske na dekanate.

2

Henrik Karel Freyer je bil doma v Idriji, kjer sta bila njegov ded Henrik¹ in oče Karel provizorja – lekarnarja v upravi tamkajšnjega živosrebrovega rudnika. Rojen je bil 7. julija 1802, osnovno šolanje je končal v Idriji (1815), gramatični oddelek gimnazije pa v Ljubljani (1819). Retoriko je absolviral na Reki (1820), nakar je kot lekarniški praktikant prebil štiri leta v Ljubljani. V letih 1824-1827 je bil zaposlen kot botanik in farmacevt v očetovi lekarni v Idriji. Po dveletnem študiju na Dunaju je postal leta 1828 magister farmacije. Naslednja štiri leta je preživel v idrijski lekarni in proučeval okoliško floro, leta 1832 ga je Karel Deschmann sprejel za kustosa v Deželni muzej v Ljubljani. Urejal je prirodoslovne zbirke, sestavljal popis kranjske flore in faune ter planinaril. Med službovanjem v muzeju je začel zbirati tudi geografsko in topografsko gradivo za zemljevid Obraz kranjske dežele. Leta 1853 je odšel v Trst in služboval kot naravoslovni kustos v tamkajšnjem muzeju Ferdinando-Maximilianum do leta 1866, ko se je bolan vrnil v Ljubljano, kjer je 21. avgusta 1866 tudi umrl.

3

Freyerja poznamo predvsem kot botanika in naravoslovca, čeprav se je po službeni dolžnosti kustosa v kranjskem deželnem muzeju Rudolfinumu zavzelo ukvarjal tudi s preparatorstvom. Kot botanik je uredil zbirko kranjskih rastlin (herbarij), pomembna je tudi njegova zbirka kranjskih žuželk, obe sestavljata pomemben del ljubljanske muzejske prirodoslovne zbirke. V idrijskem obdobju svojega delovanja je proučeval kamenine, raziskoval kraške jame na Notranjskem ter se posebej posvetil študiju človeške ribice. Njegovi pogosti izleti v naravo in gore so bili predvsem zbirateljske in študijske narave – bil je prvi, ki je dosegel vrh Mangarta, bil je na Stenarju in Triglavu in še nekaterih vrhovih Julijskih Alp. Poleg številnih naravoslovnih zapiskov je s teh izletov prinašal polne skicirke odličnih risb rastlin, žuželk, gorskih vršacev in jam², kar vse mu je kasneje odlično koristilo pri znanstvenoraziskovalnem delu. Svoje izsledke je obširno objavljajal v takratnem strokovnem časopisju in revialiki (Flora, Beitrage zur Naturgeschichte, Dunaj, Leibacher Zeitung idr, leta 1842 na Dunaju natisnil obsežni razpravi, knjigi Fauna Krains (Fauna der in Krain bekannten Saeugethiere, Voegel, Reptillien und Fische, Wien 1834) ter Flora Excursoria Carnioliae et Carinthiae, obe z latinskim, nemškim in slovenskim poimenovanjem. Naslednje njegovo pomembno delo pa je Obraz kranjske dežele, zemljevid Kranjske. Freyer je bil aktivni član Kmetijske družbe za Kranjsko, Goriško in Koroško ter dopisni član Akademije na Dunaju, sekcije naravoslovcev v Moskvi in botaničnega društva v Regensburgu.

4

Leta 1832 je na Dunaju izšla (uradna) karta Kranjske, Karte von Herzogthume Krain, dunajskega kartografa Gottfrieda Loschana, namenjena Kmetijski družbi na Kranjskem³. Ta zemljevid v merilu 1:230 000 je deželnim potrebam le delno zadostil, (deloma) tudi zaradi izključno nemškega poimenovanja krajev na njem. Pomanjkljivosti tedanjih zemljevidov Kranjske, tudi Loschanovega, je Freyer spoznaval na svojih študijskih in raziskovalnih potovanjih po deželi, njenih krajih in gorah. Obilica sistematično urejenih geografskih in topografskih izpisov in zabeležb

iz Valvasorjeve Slave, Florijančičevega zemljevida Kranjske in tudi tedaj natisnjene generalštabne karte Kraljevine Ilirije⁴ pa kaže, da je resno razmišljal o izdelavi izboljšanega zemljevida, najprej za lastno študijsko uporabo, in če bo mogoče, kasneje za širšo javnost. Med drugim je beležil izvirna slovenska imena krajev in gora tako, kot jih je slišal od svojih spremljevalcev in domačinov. Ohranil se je zajeten seznam krajevnih in ledinskih imen⁵ v narečni slovenščini, znova in znova dopolnjevani popis flore in favne ter rudnih nahajališč in termalnih in mineralnih vrelov. Za Freyerjevo strokovno delo so pomembne tudi številne risbe in krokiji gorskih vršacev, kraških jam in ponikalnic ter situacijski krokiji posameznih krajev. O tem, kaj je bilo od tega namenjeno bodočemu zemljevidu in kaj ne, so mnenja različna. VI. Leban⁶ zatrjuje, da vse to gradivo le ni bila metodična priprava za geografski prikaz Kranjske. Po njegovem je Freyer zbiral tako gradivo samo iz osebnega zanimanja, kasneje bi mu morda služilo pri izdelavi zemljevida⁷. Freyer resda ni bil geograf, še manj kartograf, imel pa je smisel, lahko bi rekli kar geografsko opažanje okolja, bil je izjemno vesten in natančen. Dokaz za to je prav njegov zemljevid.

5

Dunajski založnik A. Mueller je Freyerju svetoval, naj da zemljevid narisati dunajskemu kartografskemu risarju Grafu, ki bi po njegovem mnenju lahko zadovoljivo opravil to zahtevno delo. Obilica različnih Freyerjevih geografskih in topografskih podatkov je zahtevala večji format zemljevida, merilo 1:113 500. Osnovni relief je Graf povzel po Loschanovem, vnesel pa je nanj vrsto višinskih točk, ki jih dotedanji zemljevidi Kranjske niso vsebovali. Po ohranjenem gradivu v Freyerjevi zapuščini v Arhivu Slovenije je razvidno, da je del le-teh izmeril Freyer sam, za ostale pa uporabil triangulacijske podatke tedanjega zemljiško-davčnega mapnega arhiva v Ljubljani. Da je Freyer uporabljal de Lucovo metodo merjenja višin z baro- in termometrom⁸, izpričuje tudi Graf v korespondenci z njim.

Freyer pa ni nikoli pojasnil, katera karta Kranjske je bila zanj osnova za zemljevid. Neimenovani avtor članka v Laibacher Zeitungu iz marca 1893 zatrjuje, da je Freyer vzel za osnovo tedanjo litografirano karto davčnih okrajev, ki jo je opremil s stopinjsko mrežo ter vanjo vnesel znane triangulacijske točke ter vse kraje, ki so manjkali. Jezikoslovec Jernej Kopitar, tedaj višji bibliotekar Dvorne knjižnice, mu je svetoval, naj se pri krajevnih imenih oslanja na ljudski izgovor, slovničar Franc Metelko je Freyerju celo posodil Raunicherjevo zbirko krajevnih imen. Nemška imena krajev – v oklepajih ali brez – je slovenskim le dodal, slovenskim imenom rek na zemljevidu pa dodal besedo Fluss. Vse Bistrice so pri njem ostale Feistritz. Za mejo gozdnih površin sam ni imel podatkov, zato je naročil Grafu, da transponira v zemljevid gozdne meje z Loschanove karte. Da bi bil zemljevid kar najbolj popoln, je dal vanj vrisati tudi traso bodoče proge Južne železnice.

Izdelava litografske tiskarske osnove je trajala dve leti. V tem času sta bodisi založnik Mueller bodisi Freyer sam z oznanili in noticami v časopisju pozivala naročnike k subskripciji; sprva je bilo zanimanje za ta zemljevid bolj skromno. Med leti 1834 in 1836 je v neenakih časovnih presledkih izšlo četvero snopičev s po štirimi neprilegajočimi se listi zemljevida⁹. Listi so bili velikosti 38,5 x 29,5 cm, topografska legenda vsebine zemljevida je bila natisnjena na ovitku vsakega snopiča.

Omenili smo že, da za Freyerjev zemljevid med slovensko javnostjo v začetku ni bilo posebnega zanimanja. Del krivde leži v tem, da je istočasno oziroma le malo prej izšla Loschanova uradna karta Kranjske ¹⁰, v letu izida prvega snopiča pa generalštabna karta Kraljestva Ilirije, Štajerske ter ogrskega Primorja ¹¹. Del krivde pa lahko pripišemo temu, da o avtorju in izidu zemljevida niso kaj prida objavile ne Bleiweissove Novice ne nemška Laibacher Zeitung. Pač pa sta namen in začetek tiska zemljevida najavila Zeitschrift des Auslandes že leta 1842 ter Carinthia leto kasneje ¹². Vse do leta 1884 tudi ni bilo izčrpnije strokovne ocene zemljevida, objavljene v Oesterreichische Blaetter fuer Literatur und Kunst. Ocenjen je bil zelo dobro, saj se odlikuje po (geografski) točnosti, obogaten je s številnimi podatki, ki jih drugi zemljevidi pogrešajo, ter pravilnimi krajevnimi imeni v narodnem jeziku. Slovensko časopisje je o zemljevidu in avtorju ves čas zadržano in v zadregi molčalo, Breiweiss je v Novicah hvalil in priporočal Loschanovo karto; vsekakor zelo krivično do avtorja in njegovega dela.

Freyerjevemu zemljevidu posvečamo premalo pozornosti tudi danes. Vendar ga lahko glede na njegovo vsebinsko bogastvo ter za tisti čas izjemno geografsko in topografsko natančnost povsem upravičeno štejeemo za najboljši zemljevid starejše slovenske kartografije.

Opombe:

- 1 Frejerji izhajajo s Češkega (Žatec), o svoji narodnosti se Henrik Freyer ni nikoli izrekel, ostajal je vseskozi napreden Slovenec po srcu, vendar lojalen državni uradnik.
- 2 V (državnem) Arhivu Slovenije je hranjeno več škatel Freyerjeve pisne zapuščine, razvrščenih po vsebini: prirodoslovno, geografsko-topografsko gradivo, risbe in skice ter korespondenca. – Arhiv Slovenije – Freyer škatle št. 863, 1-18.
- 3 Ta karta v merilu 1:280 000 in formatu 50,0 x 62,0 cm je bila ponatisnjena še 1844 in 1846 leta, njen izid se povsem ujema z izhajanjem snopičev Freyerjevega zemljevida.
- 4 Spezialkarte des Koenigreiches Illyrien und des Herzogthums Steiermark nebst dem koeniglichen ungarischen Littorale, Wien, 1834, M=1:216 000, form. 75,0 x 51,0 cm, 12 listov.
- 5 Freyer je nameraval kasneje poleg zemljevida izdati tudi Register krajevnih imen.
- 6 Vladimir Leban, Henrik Karel Freyer in njegova karta Kranjske, Geografski vestnik, Ljubljana, 1954, str. 131 in dalje.
- 7 Nekaj časa je bil celo Freyer sam v dvomih ali naj se loti izdelave potrebne karte tudi za širšo javnost ali ne.
- 8 Po Le Ducovi metodi merjenja višin je izmerjena večina višinskih točk, ki jih Freyer vnaša v svoj zemljevid. Razlika med tedanjim merilnim rezultatom in rezultatom današnjih modernih metod je pri Freyerju med 9 do 20 metrov.
- 9 Prvi snopič, listi 3, 4, 7 in 8, drugi snopič, listi 1, 2, 5 in 6, tretji snopič, listi 11, 12, 15 in 16 ter četrti snopič, listi 9, 10, 13 in 14.
- 10 Gottfried Loschan, Karte von Herzogthume Krain, Dunaj, 1832, M = 1:280 000, ponatisnjena še leta 1844 in 1846.
- 11 Militaerrisch-geographisches Institut, Wien, Generalkarte des Koenigreichs Illyrien nebst dem Koeniglich Ungarischen Littorale. sculp. D. Huber, F. von Schoenfelder, J. David, scrip. C. Stein. M = 1:288 000, form. 42,0 x 55,0 cm, barv. litogr. 4 listi, Dunaj, 1843 (ponatis 1871).

OSMANILO.

SPECIAL-KARTE DES HERZOGTHUMS

ali

obras krajinške deshele,

zefurklimu kraljevimu Veltzhástru

FERDINANDU PERVIMU,

náshimu preeváltlimu zefárju, kralju vógerfke
in zhefške deshele i. t. d. i. t. d. i. t. d.

s vím spofhtovanjem in popólnamu poníshuofju pofvezhen
in na svetlóbó dan od

Henrika Frajerja,

magistra apotekarije in varha mušćuma v Lubljani.

Deliravno imamo od krajinške deshele she vezh dobrih
obrasov ali kart, pa vúnder na to visho izdelane she no-
bene ni.

V tem obravu so vse lastnosti dobre karte, refnizhnost,
raslozhnost, pravo píšanje imén krajev, popólnama sdru-
shene, kakor majhna pokufhnaja te karte v Ljubljánfkih bukvar-
nizah endofsi káshé

Ta karta krajinške deshele, — perva te forte — káshé
vpervizh pred vím drugim vse vafli bres pománka, in
imena vsh krajev po domázhim in po nemfškim jesiku,
popólnama refnizhno píšane; pa tudi káshé s zhernim ras-
lozhenim snamnjem na takó meje ali pokrajne kraflj,
komifij, okrajev ali dehántij in fará. Raslozhi lepo
ni ke in vífóke goré s rjavo barvo; tudi káshé v ftevílkah
sí'erjeue vífozhine. Vodé se lozhijo s vífhnjevo; s ru-
dézho barvo pa vafli in zerkvé, gradóvi, podérte
grafhine, pófhé, fumotne híthe, píamínfke ko-
zhe, mirzhovi, májniki ali túrni vífókih gorá, to p-
líze, malini, brésdni, rudne jáme, pofebno snami-
nja rude, in drugih ne navádnih kamnov in njih ístítha:
fushine, velike kíadva in kofne kovázhoize; ve-
like in male zeké, kólovoke in íesé.

Po pofebnih snamnjah se raslozhijo mesta, tergi, vafli,
pa tudi kje je veliki komun, mali komúu (shuposija),
zehántija, velika fara, mala fara (Pfarrevikariat),
kaplanija, podfara, poddrúshniza (Filialkirche). Eno
zola te karte ima v sebi 1500 íshenov ali kínter íemljí-
fha; zela fírhjava karte pa je fíhtir zhevlje íshet zol, in
vífozhina trí zhevlje 8 ½ zol. — Zéna je majhna memo
drúshí kart, zhe se píemífti, de se sa vfako barvo poféhen
kamen potrebuje in de mora vfak kamen poféšno na tanko
rífan íiti; na to vishu pride fíhtírat íshetnajft íherbno
rífaníh kamníth íloft, to je 6¼, sa eno popólnama íkon-
zháno natífojeno karto krajinfkiga íemljífha. íhtírje lífti
gorénfke deíne íraufi sa píervi zheterín bodo púftani
íhe píed novim íetam od natífa (íó Dunája) na deléshní-
ke, (kterih je doíadaj 275), s píopíam krajinfkíh zerkva,
kterí tudi káshé, kako dáljezh zerkve od fare íloje.
Drúge kvatre pride gorénfka léva írauf konzhána, in
tako dalje vfake kvatre 4 lífti, kterih vsh je 16.

Sa íro píedpífa je v Ljubljánfkih in tudi drugih bukvar-
nizah 2 goldínarja naprej plázhati, íu píer pírejít píer-
víga, drúsigá in tríetíga póftájoja te karte íta vfak píot
dva goldínarja doplázhati, íli sa zelo íkupaj 8 goldínarjev.

*Slika 3: Oznanilo o natisu Freyerjevega zemljevida Obraz kranjske dežele
v Kmetijskih novicah 1843*

A u f ü n d i g u n g.

Im Verlage der Kunsthandlung H. F. Müller in Wien,
so wie durch alle soliden Buchhandlungen, ist zu erhalten:

Diöcesan - oder Special - Karte des Herzogthums Krain.

Sr. kais. kön. Majestät Ferdinand dem Ersten, Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn, Böhmen &c. &c. in tiefster Ehrfurcht und Unterthänigkeit gewidmet von
Heinrich Freyer.

Ladenpreis 10 fl. C. M.

Durch alle Buchhandlungen und bei Herrn **H. V. Sohn**, Buchbinder am alten Markte in Laibach,
zu beziehen:

Freyer's alphabetisches Verzeichniß

aller

Ortschafts- und Schloßernamen des Herzogthums Krain,

in deutscher und krainischer Sprache, mit Nachweisung der Kreise, Steuerbezirke, Conscriptions- und Steuergemeinden, mittelst fortlaufenden Ortsnummern, nebst der Decanats- und Pfarre-Eintheilung, in welcher die Ortschaft liegt, sammt Angabe der Entfernung derselben vom Curatorte, als Commentar zu seiner obengenannten Special-Karte. Preis bis Ende October l. J. 45 kr., dann 1 fl. als Ladenpreis.

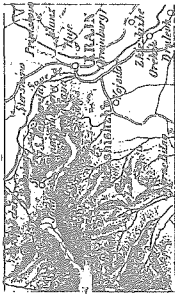
Freyer's Fauna Krains, 1842 erschienen, enthält eine Uebersicht der bisher in Krain beobachteten Wirbelthiere mit Angabe der lateinischen, deutschen und krainischen Benennungen &c. Lesenswerth ist das besprochene Gutachten darüber, in der „*Sisi*“ von Oden 1843. Heft V. pag. 395. Ladenpreis 30 kr.

Ebenderselbe bearbeitet gegenwärtig eine **Flora excursoria Carnioliae et Carinthiae**, als Ergebniß seiner eigenen Bereisungen, mit Angabe und Benützung der ihm freundschaftlich mitgetheilten authentischen Beobachtungen Kärnthens und Krains, älterer bis zur neuesten Zeit. Der Verfasser wiederholt hiemit dessen am 26. November 1836 in der Laibacher Zeitung beigelegte veröffentlichte Bitte, um geneigte Mittheilung ortsdüßlicher krainischer Pflanzen &c. naturgeschichtlicher Benennungen.

Laibach am 3. October 1846.

Slika 4: Naznanilo dunajskega založnika H. J. Muellerja o izidu Freyerjevega zemljevida kranjske dežele v Laibacher Blatt, oktobra 1846. Mueller oglašuje tudi obe Freyerjevi knjizici Fauna Krains in Flora Excursoria Carnioliae et Carinthiae

Subscription
 Enthaltend
 sämtliche Brschaften
 und Localbenennungen
 in deutscher und
 kranerischer Sprache.

auf die specielle
KARTE
 des
Herzogthums Krain
 in 16 Blättern.

nebst genauer Angabe der Gemeindegrenzen und Terrain-Darstellung.

Herausgegeben
 von
Heinrich Freyer,

Magister der Pharmacie und Custos des Landes-Museums zu Laibach.

Verlag der Kunsthandlung H.F. Müller in Wien

Nahme.	Character.	Wohnort.	Zahl der Exemplare
<i>D. C. Peter</i>	<i>St. Peter</i>	<i>St. Peter</i>	<i>1</i>
<i>Alberti</i>	<i>St. Anna</i>	<i>in Krain</i>	<i>1</i>
<i>Callmann</i>	<i>St. Anna</i>	<i>in Krain</i>	<i>1</i>
<i>Waldmann</i>	<i>St. Anna</i>	<i>in Krain</i>	<i>1</i>

Slika 5: Subskribcijski formular za naročilo Freyerjevega zemljevida iz leta 1843

Osnanilo.

Pervi zhetertin „Obrasa krajnske deshèle,“ ki ga jest na svetlo dájam, je te dni od natifa is Dunaja prishel, ter se prejema v bukvarnizi shlahtniga gospoda Kleinmajerja. Imenovani zhetertin, h ktermu je tudi popis vsih zerkev na Krajnskim perdjan in daljava posáfesnih poddrushniz od fare nasnanjena, obféshe gorenfko defno stran.

Naj tedaj tifti gospodje, ki so she áro sa-nj pri podpisu odrajtali, te shtiri liste perviga zheter-tina v imenovani bukvarnizi prejéméjo in sa drugi del, ki ga bomo kmali dobili, sopet dva goldinarja doplazzhajo. Kdor pa vnovizh ta obrás dobiti sheljji, naj v imenovani bukvarnizi 4 gold. vloshi, s ktermi bo pervi zhetertin prejel in drusiga saáral. Per ti preliki moram pa tudi osnaniti, de bo zcna tega obrasa, potém, ko bo zel natifnjen, na 12 gold. povikfhana.

Ki je obras kranjske deshèle zefarfkimu kraljevimu Velizhafvu Ferdinandu Pervimu, nafhimu previtlimu Zefárju povvezhen, mislim, de mi v pohvalo drusiga rezhi potreba ni, kakor to, de se bo vsakimu prejemávzu s tem obrasam kaj prav posébniga v róke podálo.

V Ljubljani 7. Roshnizvétá 1844.

H. Frajer,
varh kr. museuma.

Oznanilo

obraza krajnske dezele in slovenskiga imenika vsih krajev na Krajnskim, na svetlo daniga od *H. Freyerja*.

Ta novi obraz (karta) krajnske dezele, kteriga castljivi casopisi, kakor: „Ausland“ v 119. listu leta 1842, „Carinthia“ v 22. listu leta 1843 in pa popis Ljubljanske obertniske razstave (Bericht über sämmtliche Erzeugnisse u. s. w. herausgegeben von der Direktion des inneröst. Industrie-Vereins Gratz 1845) práv zlo hvalijo, bo kmalo dokončan, kér je zadnji ceterim že v natisu.

De bi se pa iz veliciga števíla krajev, ki so na tem obrazu zaznamvani, vsak tudi nar manjši kraj lahko našel, kje de stoji, je bilo potreba abecedni imenik (kazalo) vsih krajev krajnske dezele napraviti, ki je ravno zdej za natis pripravljen, in ki bo kmalo iz tiskarnice gosp. *J. Blaznika* na svetlo prišel.

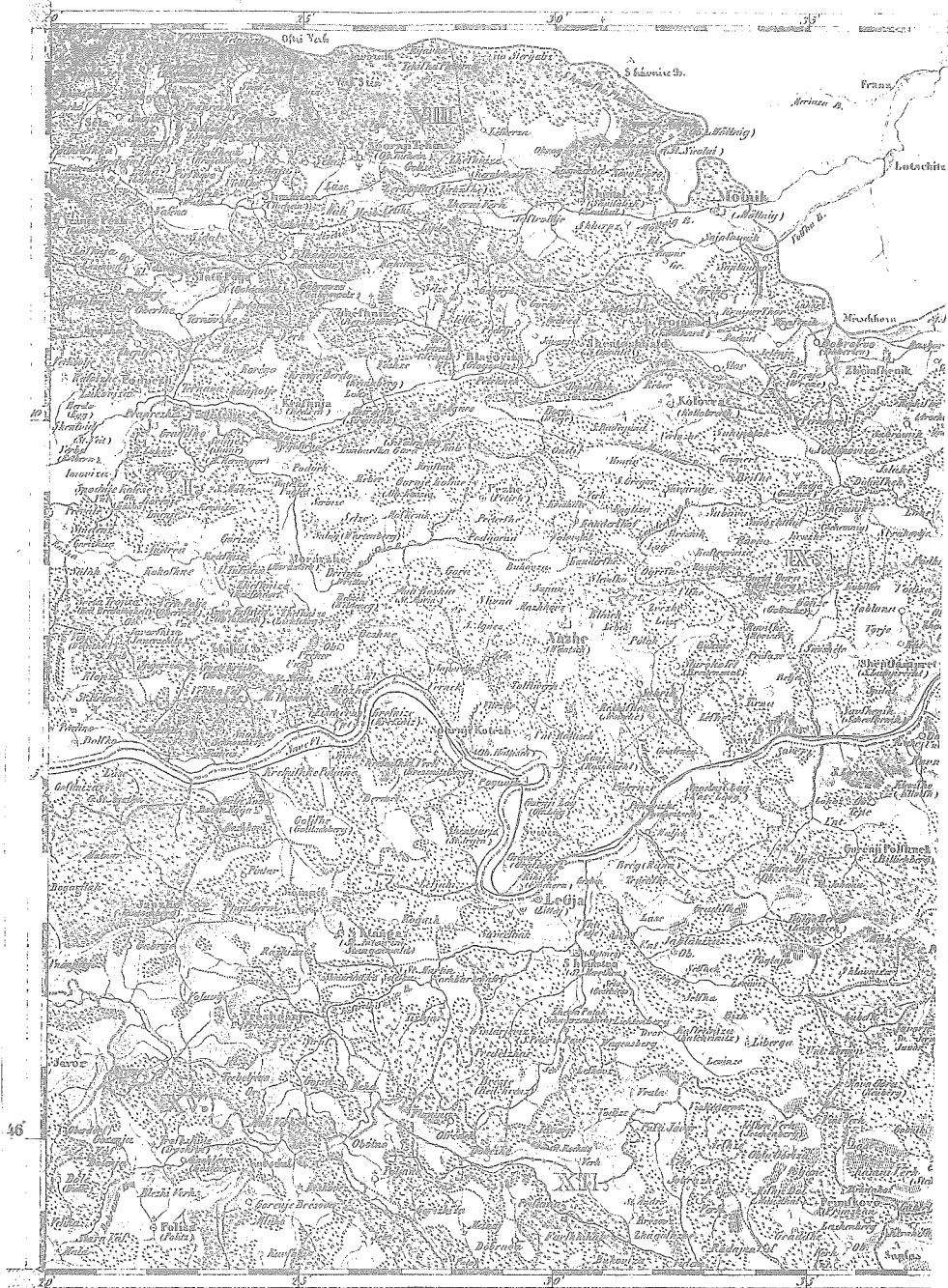
Ta imenik bo imena vsih krajev na Krajnskim v nemškim in krajnskim jeziku obsegel in kazal: v kteri tehantil in v kteri fari ta ali uni kraj leži; pa tudi na znanje dal, kakó deleč vsaka vas od fare stoji, in kteri kresiti, komisii, kterimu velikimu ali malimu komunu je pridružena.

Prepričan, de bo to kazalo ne samo tistim, ki so se na imenovan obraz naročili, ampak vsakim Slovincu, kterimu je znanje domačih imen ma, práv po volji, zató povabim vse prijatle cele druge slovensine na zaárano naročilo imenovaniga kazala, kteriga cena je le 45 kr. srebra.

Zaára se v tiskarnici gosp. *J. Blaznika*, v bukvarnici žl. gosp. *Klajnmajerja*, kakor tudi pri me v hiši Ljubljanskih sol.

V Ljubljani 6. Susca 1846.

Henrik Freyer,
varh kr. museuma.

Slika 7: Detalj Freyerjevega zemljevida *Special-Karte des Herzogthums Krain* z vrisano bodočo traso Južne železnice

Branko Korošec
Ljubljana

Prispelo za objavo: 1997-11-27